

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostor:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. Chicago, Ill., torek, 2. oktobra (October 2), 1928. STEV.—NUMBER 231

Strojniški delavci za javno lastništvo brez priveskov

Izrekli so za podporo predloge senatorja Norrisa iz Nebrasko.

Washington, D. C.—Strojniški, organizirani v International Association of Machinists so se na svoji konvenciji izrekli, da podpirajo zakonsko predlogo senatorja Norrisa iz Nebrasko. Prva predloga določa, da vlada lastuje električne naprave pri mestnih korporacijah, ki steza svoje krepilje po javnih potrebščinah. Izjavili so se odprto, da naj bodo vse naprave za proizvodnjo in distribucijo elektrike javna ljudska lastnina, ravno tako tudi naprave za proizvodnjo in distribucijo plina in vodovodi. S tem sklepom so strojniki odobrili zgled, ki so ga dali Ontario, Winnipeg in druga kanadska mesta.

Vrhota so izrekli zahvalo senatorju Walshu iz Montane glede njegovega dela, ki je povzročilo, da je žarka luč obsevala fakte privatnega elektrarnarskega trasta. Ta resolucija bo predložena članstvu v Združenih državah in Kanadi na splošno glasovanje. Fakti, ki so prišli na dan tekom senatnega zaslišanja in preiskave zvezne obrtne komisije o razširjenju propagande privatnega elektrarnarskega trasta v čoli, so povzročili, da ni bilo najmanjšega ugovora proti tej resoluciji. Delegatje so se zgrajali nad tem početjem in obljubili, da bodo poskrbeli, da ljudstvo izve resnico, ko se vrnejo domov.

Senatorja Norris in Johnson bodo v prihodnjem kongresnem zasedanju izrabila resolucijo kot orožje proti nazadnjakom, ki zagovarjajo private interese. Zbornica in senat sta sprejela odredbo glede električnih naprav in njih obratovanju pri Muscu Shoalsu, toda predsednik Coolidge je vetiral te odredbe na ta način, da jih je pustil mirno zapati v Gospodu. Predloga glede Boulder Canyonja je pa na senatnem koledarju.

Zvezna obrtna komisija bo pa nadaljevala svojo preiskavo glede elektrarnarskega trasta v smislu senatne resolucije. Razmere v Georgiji, Tennesseeju, obah Karolinah in na Pacifični obali bodo razgaljene v prihodnjih dveh mesecih.

Spanski delavci pokopani v tunelu. Madrid, 1. okt.—Neznano število delavcev je bilo živih pokopanih zadnjo soboto pri kopanju železniškega predora blizu Cimortade, ko se je strop uril. Osem mrtlicev so izvele na plano.

19 avtoistov ubitih na križiščih. V nedeljo 30. septembra je bilo 19 oseb ubitih, ko so vlakni mečkali avtomobile na petih križiščih po vzhodu in srednjem zapadu. Tri osebe so bile ubite v Milwaukeeju, šest v Bristolu, Pa. pet blizu Massapeque, N. Y., tri v Erie, Pa., in dve pri Norwalk, Conn.

Dvojna nesreča. Chicago.—Mrs. Louise Roberts iz Evanstona je padla iz avta in se težko pobila zadnjo nedeljo. Njen soprog, ki je sin nesrečnega barona in milijonarja Johna Roberta, jo je peljal v bolnišnico, ko je kolidiral z drugim avtom in ob tej priliki je bila ranjena žena ubita.

Brezposelnost med unijskimi delavci malo padla

Tako poroča Ameriška delavska federacija.

Washington, D. C.—Ameriška delavska federacija je na podlagi poročil, ki jih je prejela od delavskih strokovnih organizacij, sporočila javnosti, da se je število organiziranih brezposelnih delavcev v 24 mestih znižalo od meseca julija do meseca avgusta za tri odstotke. Brezposelnih v teh mestih je bilo po mesecih, ako se sodi po odstotkih: V januarju 18%, februarju 18%, marcu 18%, aprilu 16%, maju 13%, juniju 11%, juliju 12% in v avgustu 9%.

V stavbinski industriji je bila brezposelnost po mesecih in odstotkih: V januarju 36%, februarju 39%, marcu 38%, aprilu 16%, maju 13%, juniju 11%, juliju 12% in v avgustu 9%. Drugi podatki so pokazali, da je bila pri njih brezposelnost od 11% v mesecu januarju in do 6% v mesecu avgustu.

So že začeli goljufati z glasovi v Chicagu

Prvi zasadeni sleparji so demokratje.

Chicago.—Pet moških in ena ženska je bilo aretiranih v nedeljo na odredbo volilne komisije. Vsi so volilni uradniki, ki so v soboto vpisovali volilce, ko je bil prvi dan registracije, in vsi so demokratje.

Petorica je bila obtožena in je deloma priznala, da je po končanem delu registriranja volilcev v soboto odnesla volilne imenike v privatno stanovanje, 4543 So. Marshfield ave., in tam so pripisali 54 fiktivnih imen.

Volilni imeniki spadajo na 24 precinct v 13. wardu. Aretirani sleparji so: Frank Kuchija, Joe Smandu, Edward Bartkowski, Louis Weglowski, John Avourich in miss Angeline Sylvester.

Nova vest o najdbi "missing linka."

Haag, 1. okt.—Lovci v okolišju Padanga in Palambanga na otoku Sumatru, holandska Vzhodna Indija, potrjujejo nedavno vest glede odkritja nove vrste "človeških opic", ki jih imenujejo "orang-pendek" in katere smatrajo za "missing link" (manjkajoč člen) med ljudmi in opicami. Lovci poročajo, da so ti stvorili pet čevljev visoki in imajo nekostate črne obraze; hodijo pokončno kakor ljudje in imajo človeške noge, toda zobje so jim dolgi. Rodi v goščavah najdivjejšega in močvirnega dela otoka ter se hrani s koreninami in zelišči. Pred človekom hitro zbeže, toda v skrajni sili se spuste v boj in so silno močni. Celo orang-utangi (znane opice) niso kos njihovim jeklenim rokam in silnim zobem.

Coolidge rešuje mezdni spor železničarjev.

Washington, D. C.—Predsednik Coolidge, ki je po zakonu dolžan posredovati v sporu med delavci in železniškimi družbami, kadar so vse druge instance že izčrpane, je te dni imenoval odbor petih mož, ki imajo nalogo preiskati difference med unijo sprevednikov in njihovih pomočnikov ter lastni železnici na zapadu. Odbor se snide v Chicagu in ima 30 dni časa, da poroča predsedniku.

Konvencija Kalifornijske delavske federacije

Resolucija za enotensko stavko v interesu Mooneyja odklonjena.

Sacramento, Cal.—Konvencija Kalifornijske delavske federacije je imenovala za predsednika William P. Stauntona iz Franciscu in Paul Scharrenberga za tajnika brez vsake opozicije.

John F. Dalton iz Los Angelesa, ki ni maral več kandidirati za predsednika, je naglašal, da so bili skoraj vsi spori s podjetniki v teku enega leta rešeni brez stavke in izporov. Dejal je, da je opazil, da se pet dni dela v tednu vedno bolj širi in pridobiva vedno več simpatij.

Resolucija, ki je priporočala, da se piketira governorjeva palača in se proglasi teden trajajoča stavka v interesu pomiloščenja Tom Mooneyja, je bila odklonjena. Konvencija se je izrekla, da je zadovoljna s Youngovo obljubo, po kateri bo pregledal še enkrat evidenco, ki mu jo je predložil odvetnik Frank P. Walsh.

Thomas nadalje obdelava Smitha in Hooverja

Bluff "mokrote" in "suhote" je preveč prozoren.

New York.—Norman Thomas, socialistični predsednik kandidata, je v nedeljo v kampanjskem govoru ponovno ožigosal bluffarsko gozdenje republikanov Hooverja in demokrata Smitha, posebno kar se tiče prohibicije, ki služi samo za bluff obema stvaram strankama.

Thomas je rekel, da demokratska stranka kljub Smithovim "mokrim" pridigam še ni niti ne bo, "politično mokra" kakor ni republikanska stranka vzlic Hooverjevemu hinavskemu zavijanju oči "pošteno suha". Obe stranki sta "mokri" povsod, kjer voditelji vohajo "mokre" volilce in obe sta "suhi", kjer prevladuje suhaški fanatizem.

KJE JE DOBROTVERNOST JUŽNIH DELODAJALCEV.

Delavci dozdaj še niso opazili te dobrotvnosti, ki jim je ravno tako tajka kot prosperiteta.

Greensboro, N. C.—Kje je dobrotvnost, vprašujejo delavci v tukajšnjem prvotajočem mestu. Oglašajo jo povsod po industrijskih vaseh in trgih.

Conesi so bili prvi, ki so najdeli človeka, da deli dobrotvnost. To se je zgodilo pred tridesetimi leti. In danes je še ravno tista žena Pearl Wyche predstojnica tega dobrotvernega departmanta.

V dobrotvorno delo Conesov so spadale kompanijske sanovanjske hiše, šole, prodajalne, mlin za mlenje moke, prodaja premoga in ledu, šola za poduk v kuhi, itd.

Na potnika, ki slučajno obišče mesto, napravlja to dober vtis. Toda kompanijski prodajalec ledu da dajalo mero. On račun 30 centov za sto funtov, a delavci raje kupujejo drugje led in plačajo 50 centov za sto funtov, pa dobe pošteno tehniko. Delavci so pronašli, da je mleko s kompanijske farme dražje, kakor če ga kupijo kje drugje. Jestvino v kompanijski prodajalni so stare. Moka ni ceneja kot v drugih prodajalnah.

Delavci v Conesovih tovarnah delajo po štiri dneve v tednu. Tovarne ne delajo skozi deset dni v mesecu in to je znižalo njih zaslužek skoraj na dva dolarja na dan. Tudi tukaj je ena tretjina delavcev več kot jih potrebuje v Conesovih tovarnah. In tako delavci vprašujejo, kje je tista toliko hvaljena dobrotvnost.

STROJNIMI ZA POKOJNINO STARIM DELAVCEM

Organizacija strojnikov predloži državnim legistaturam predlogo za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev.

Atlanta, Ga.—Konvencija strojnikov je sprejela resolucijo, ki nalaga gl. odbornikom organizacije, da izdelajo zakonsko predlogo za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev in jo razpošljejo na vse državne legistature. To je bila prva resolucija, ki je bila sprejeta na konvenciji in je slonela na zaključkih treh lokalnih društev.

Poleg te splošne predloge za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev bo organizacija strojnikov predložila kongresu predlogo, da se vpokoje stari in obnemogli delavci v Distriktu Kolumbije. Njih strokovno glasilo je prejelo nalog, da priobčuje članke o vpokojenju starih in obnemoglih delavcev, da tako seznanijo članstvo s to zahtevo v interesu delavstva.

Razprava je pokazala, da je državna legistatura v Kaliforniji sprejela predlogo za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev, ki jo je izdelala strokovna organizacija strojnikov, podpirala jo je pa bratrska podpora organizacija "Eagles", a governor Richardson je pa vetiral.

Državi Wisconsin je bil sprejet zakon, ki dovoljuje okrajnim nadzornikom, ako dve tretjini glasujejo, da se izpremeni vzdrževanje starih in obnemoglih delavcev v ubožnicah v penzijo. Legistatura države Connecticut ni hotela sprejeti predloge za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev. V državi Pennsylvaniji je najvišje državno sodišče proglasilo tak zakon za neustavne.

Noben izmed delegatov ni govoril proti resoluciji, kateri je bilo dodano tudi poročilo gl. odbora, ki pravi, da se da oskrba starih in obnemoglih delavcev pravilno rešiti le na ta način, da se stari in obnemogli delavcem prizna primerna pokojnina.

Konvencija strojnikov je dalje sprejela resolucijo, v kateri se zahteva, da se sprejme državni in narodni zakon za zavarovanje proti brezposelnosti. Konvencija se je izrekla za narčni, ki je zapovedan v predlogi državnega poslanca Huberja v Wisconsinu. Resoluciji je dodan dodatek, da se določbe v tej predlogi s potrebnimi pojasnili in priporočili pošljejo vsem državnim legistaturam, da jih sprejmejo.

STRIC SAM JE ZA ODPRTO DELAVNICO.

Ako se sadi po odloku splošnega kontrolorja Združenih držav McCaria.

Cleveland, O.—Stric Sam je za odprto delavnico, ako se sadi po odloku splošnega kontrolorja Združenih držav, McCaria, ki ga je podal glede stavke 250 stavbinskih delavcev na mornarski bolnišnici. Unije so obvestile vlado tri tedne naprej, preden so svoje člane poklicale z dela, ko je Virginia Engineering kompanija, ena izmed podjetniških tvrdk, zaposlila neunijske kotlarje in mehanikarje. Distrikt ni pogajalec je priporočil vladi, da črta pogodbo s kompanijo na podlagi člena 13 standardne vladne konstrukcijske pogodbe, ki prepušča v zabranjujo podjetnikom izvršiti kateri si že bode akt, ki bi se vmešaval v delo drugih podjetnikov. Kompanija je imela že sitnosti na drugih vladnih delih.

Toda McCaria je odločil za princip odprte delavnice v vladni pogodbi, rekoč: Zaposlenje ne unijskih delavcev od strani imenovane kompanije ni nezakonito in ne krši določb pogodbe.

Odbor za rešitev spora na železnica prihaja

Tako je soditi po znamenjih predsednika Coolidgea.

Washington, D. C.—Predsednik Coolidge je dal znamenje od sebe, da imenuje odbor, da preišče spor na zapadnih železnica, ki postoji med železniškimi družbami in sprevedniki in zavirači, in njemu o sporu poroča, kot je to določeno v Watson-Parkerjevem železniškem zakonu. Pogajalni odbor Združenih držav mu je sporočil, da je ponarečel s svojimi pogajanjmi in da ni mogel doseči sprave med obema strankama.

Ta odbor bo moral poročati glede pogojev, na podlagi katerih se naj sklene sprava v teku trideset dni od dneva, ko je bil imenovan. Kompanije in uslužbenci bodo morali obdržati status quo skozi 30 dni, od dneva, ko je odbor poročal, ali pa 60 dni od dneva, ko je prišel preiskavati.

Najbrž bodo takrat že predsedniške volitve končane.

Mafijsko hudodelstvo z dečkom pojasnjeno

Italijanski farmar prijet in izdal je vse zapletene zločince.

Chicago.—Ogabna afera italijanske Mafije v Chicagu glede tatvine 10-letnega Billy Raineri proti odkupnini je zdaj razrešena in pravi storilec so brez malega vsi pod ključem. Ubežnik Andrew Cappellano, na čigar farmi pri Kankakeeju je bil deček zaprt 13 dni, je bil v soboto prijet v Herrinu, Ill., kamor so ga zatekel k svojemu bratu Franku. Detektiv, ki so preiskali zapuščeno hišo, so našli pismo z naslovom njegovega brata v Herrinu. Takoj so zaščitili, da sled najbrž drži tja. Brž so obvestili policijo v Herrinu, ki je res dobila begunca z njegovo družino vred pri bratu. Vsa družina je bila aretirana in odpeljana v Chicagu.

Najprej so bili zaslišani Cappellanovi otroci, ki so brez obotavljanja povedali, da je bil Billy pri njih. Nato je vse priznala tudi Cappellanova žena in končno je še Cappellano priznal, da je bil ukraden deček pri njem in da je on vedel zakaj je bil pripeljan k njemu. Povedal je tudi, da so štirje Italijani sodelovali pri tej aferi. Angelo Pettiti in John Perconti sta dečka ugrabila, ko je šel iz farne šole. Oba sta že aretirana in Pettiti je že obtožen po veleporoti.

Cappellano je bil prej butogar v Kankakeeju, a ko ga je policija preganala od tam, se je preselil na farmo, kjer je nudil ljeval žganjkuho in bil je v zvezi z zločinskimi italijanskimi karakterji v Chicagu.

MESTNI DELAVCI BODO DELALI 44 UR V TEDNU.

Občina si s tem poviša izdatke.

Seattle, Wash.—Mestni delavci in drugi uslužbenci, ki zaslužijo manj kot pet dolarjev na dan, bodo odslej delali 44 ur v tednu. Nekateri mestni očetje je plakajo, da bo občina imela \$80.586 več stroškov na leto.

Vera razbila družino.

Chicago.—Šepetajoča verska propaganda ni naperjena samo proti kandidatom v letošnji volilni borbi, temveč tudi proti družinski sreči. Vsa tak se pritožuje Richard W. Gilliam, ki je te dni vložil tožbo za \$50.000 odškodnine proti svojo mamo tasto in tački, ker sta razbila njegovo zakonsko srečo. Toľko časa sta hujkala heč, njegovo ženo, proti njemu radi tega, ker je on druge vere, da ga je končno pustila.

POSREDOVALCI OBIRAJO ŽEPE BREZPOSELNIH

Oberejo jih za okrog milijon dolarjev na leto.

Cleveland, O.—Državni senator George H. Bender, ki je uvedel preiskavo glede privatnih posredovalnic za delo, meni, da ti privatni posredovalci za delo omolžejo brezposelne delavce približno za en milijon dolarjev na leto. V mestu je 46 posredovalnic za delo. Bender pa izjavlja, da skoraj polovica teh krši mestne odredbe in na nelegalen način osmukajo brezposlece za posredovalnino.

Noben razred delavcev ni izvzet," pravi Bender. Duharji se prisilijo, da plačajo do 60 odstotkov od svojega zaslužka prvi mesec kot posredovalnino.

Bender je opazil, da se brezposelci pošiljajo na začasno delo, na to se pa akusa iz njih iztisniti pristojbina že naprej, kot bi delali skozi vse leto. Te posredovalnice računajo kot posredovalnino za začasno delo od \$2 do \$7.50.

On pravi: "Neka agencija je poslala tri delavce v Highland, O. Delali so 3 ure in pol in nato so prejeli za plačilo dva obeda. Morali so peš nazaj v Cleveland."

Za delo, pri katerem se zasluži manj kot \$75 na mesec, se zahteva ena tretjina mezde kot posredovalnina. Od devdeset dolarjev, se zahteva 40 odstotkov, od devdeset do dve sto dolarjev pa petdeset odstotkov. Od dve sto dolarjev pa šestdeset odstotkov. Učitelj in učiteljice morajo plačati dva dolarja vpisnine in pet odstotkov od plače, ki jo prejmejo prvo leto. Drugi profesionalci morajo plačati od 6 do 10 odstotkov od zaslužka prvega leta.

Bender predlaga postavbo, da bo država določila posredovalnino in kako se iztirjava in plačuje.

INGLESIAS SE JE VRNIL IZ MEHIKE.

Poročal bo o razmerah v Mehiki.

Washington, D. C.—Santiago Iglesias, tajnik Panameriške delavske federacije se je vrnil iz glavnega mesta Mehike v Washington. Tam je obdržal konferenco z delavskimi voditelji, predsednikom Callesom in drugimi. Njegovo potovanje v Washington je bilo polno iznenadenj.

Ko je parnik "Monterey" zapustil pristan Vera Cruz, je na njem izbruhnil požar. Nato se je zasilal v luki Progreso. Dva dni je trajal boj s požarom, narkar je bil potlačen. Ko je zapustil parnik pristan in je svoj rilec obrnil proti severju, ga je ujel orkan. Pet dni se je parnik boril z razburkanimi valovi. Preden je vihar polegel, je Iglesias po radiu izvedel, kako je orkan opustošil Portiko. Ksaneje je izvedel, da je orkan z njegove hiše odnesel streho, a družina je ostala nepoškodovana.

Iglesias se zdaj pripravlja poročati o razmerah v Mehiki in o umoru Obregona. Po njegovem mnenju je umor delo verskega fanatika, ki ni imel nikakoršnih zvez ali stikov.

Švedska vladna kriza.

Stockholm, 1. okt.—Volitve na švedskem so prinesle vladno krizo. Ker nima nobena stranka absolutne večine v novi zbornici, je zdaj vprašanje, kaka bo prihodnja koalicijska. Najprej so skušali sestaviti protidelavsko koalicijsko iz konservativcev, liberalcev in agrarcev, pa ni šlo. V soboto je kralj povabil admiral Lindmana, naj sestavi vlado.

Kdo je iznajditelj aeroplana?

Petindvajsetletnica avijatike je tukaj, a še niso na jasnem, kdo je bil prvi v zraku.

Washington, D. C.—Letos je preteklo 25 let, odkar se je prvi letalec dvignil v zrak z aeroplanom — toda kdo je bil prvi? To pereče vprašanje še ni rešeno. Jasno je, da je bil Američan, toda kateri: Samuel Pierpont Langley ali brata Orville in Wilbur Wright? Ti trije se tepejo za slavo.

Brata Wright sta že pred dolgo leti predložila dokaze, da je njuno letalo prvo bilo v zraku leta 1903 v Kitty Hawk, N. C. Dokazi niso bili sprejeti in Smithsonian Institute v Washingtonu, ki velja za nekakega sodnika v ameriških zgodovinskih zadevah in hrani zadevne predmete, je podelil čast Langleyu kot prvemu letalcu in njegovo letalo se nahaja v muzeju tega zavoda z napisom, da je to prvo letalo, ki se je dvignilo v zrak.

To je oba Wrighta tako razjezilo, da sta svoje dokaze poslala v Anglijo in tam prepričala avijatiške avtoritete o njuni trditvi. Njuno letalo je bilo potem poslano v London in danes leži v tamošnjem muzeju z označbo kot "prvo letalo, ki je bilo v zraku."

Prepir je trajal dalje in naposled — ko se je blizala petindvajsetletnica največje iznajdbe 20. stoletja — je bila letošnja spomlad predložena resolucija v kongresu, da se naj pooblasti nevtralna komisija, ki preišče sporno zadevo in naredi končnvaljavni zaključek. Resolucija je bila sprejeta v nižji zbornici, ostala pa je na mizi v senatu, kjer "ni bilo časa za take malenkosti". Na vrsto pride šele v prihodnjem decembru.

Medtem se je vodstvo Smithsonian Instituta premislilo in podalo pred kratkim izjavo, da je sramota za Ameriko, če se iznajditelji ne morejo sporazumeti. Institut svetuje, da se naredi kompromis in da se vsi trije proglašajo kot prvi letalci in dele čast med seboj. Vodstvo je že podprlo svojo akcijo a činom; dalo je izbrusiti z Langleyevega letala besedo "prvo" in nova označba je "eno prvih". Obenem sta bila brata Wright povabljeni, da premostita njuno letalo iz Londona v Smithsonian, kjer bosta obe prvi letali drugo poleg drugega uživali enako čast. Brata Wrighta pa menda nočeta odstopiti od prvenstva — in tako Amerika zdaj ne ve, koga bi počastila ob petindvajsetletnici aeroplana.

TAKO JE PRAVILNO.

Prva zahteva socialistične stranke je pomiloščenje Tom Mooneyja.

San Francisco, Cal.—Prva zahteva v programu socialistične stranke v Kaliforniji je ta, da se takoj pomilošči Tom Mooney, ki je bil na podlagi krivega pričanja spoznan krivim in obsojen.

Organizirani delavci v Kaliforniji bodo zdaj imeli priliko, koliko so pripravljani se žrtvovati za Mooneyja. On je žrtvoval zanje dozdaj dvajset let svojega življenja; zdaj je v ječi že trinajsto leto. Ali so delavci pripravljeni se toliko žrtvovati, da bodo glasovali socialistično in tako izrekli, da so za takojšnjo pomiloščenje Mooneyja?

Novi krvavi izgredi v Nemčiji.

Hamburg, 1. okt.—Včeraj so izbruhli novi izgredi med komunisti in njihovimi nasprotniki v Hamburgu. Ena oseba je bila ubita in 15 težko ter 200 lahko ranjenih. Policija je razpustila izgrede.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Narodna. Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Ciero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v klepaju n. pr. (Sept. 30-1928) poleg vašega imena, na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VELEPODJETNIKI MNOŽE PREMOŽENJE. MALI SO PA PRITISNENI OB STENO V VEDNO VEČJEM ŠTEVILU.

Gospodarski razvoj gre v človeški družbi, ki sloni na sistemu kapitalistične blagovne produkcije in distribucije za dobiček, svojo pot, kot jo napovedal Marks v svojem znamenitem delu "Kapital", ko še ni bilo gigantičnih trustov in sindikatov, ki se razvijajo v horizontalni ali pa vertikalni smeri. O tem se lahko vsak, ki študira gospodarske in socialne razmere, prepriča v Ameriki, v deželi, v kateri se je najbolj razvil ta gospodarski sistem.

Pojavi so tukaj in vidi jih lahko vsak, kdor noče nalašč mižati ali pa ostati slep. Lastniki velikih industrijskih trustovskih ali sindikalističnih podjetij žanjejo vedno večje dobičke, njih premoženje se množi z neznansko hitricjo, a obenem se množe tudi bankroti malih podjetnikov in biznismenov. Te prikazni v gospodarskem življenju kažejo jasno kot beli dan, kakšen razvoj v gospodarstvu je kapitalizem prinesel in kako se ta razvoj vrši.

Tega pojava ni iztaknil kakšen socialist sedanjih dni, da dokaže, kako pravilna je Marksova teorija, ampak M. W. Aleksander, predsednik Narodne industrijske konference, statističnega oddelka organiziranih podjetnikov v Združenih državah, prihaja do spoznanja in pravi, da najbolj značilno znamenje bizniške aktivnosti je v tem, da je zaslužek lepega števila korporacij, posebno velikih, zadovoljiv, na drugi strani se pa množi število bankrotov v tej dobi konkurence. Narodna komercialna banka je napravila pregled za 310 korporacij glede profita za prvih šest mesecev. Ta profit pove, da je višji za osem odstotkov, kot je bil v prvi polovici leta 1927. Sto devetdeset kompanij je pomnožilo dobiček, sto dvajset jih pa izkazuje, da imajo manjši dobiček, kot so ga imele pred enim letom. Kompanije, ki se pečajo s kemično industrijo, proizvodnjo petroleja, usnja, motorne opreme, živeža, rajonske svile, bakra in kompanije, ki imajo verižne trgovine za prodajo na drobno so pomnožile dobiček. Kompanije, ki se pečajo s produkcijo premoga, železniške opreme, stavbinskega materiala in jekla, so pa imele manjši dobiček.

Javno potrebščine kompanije so imele v prvih šest mesecih t. l. 12 odstotkov več dobička, kot leta 1927. Železniške družbe, ki so imele v prvi četrtinki t. l. 4 odstotke manj dobička, si hitro pomagajo in bodo kmalu na to pozabile.

Letos je bilo po prvih šest mesecih razdeljenih \$321,208,644 v dividendah med delničarje. Leta 1927 je pa bilo razdeljenih v dividendah \$259,936,422. Dnevnik "New York Times" je prinesel naslednjo tablico, ki prikazuje, v katerih industrijah je bil ta dobiček:

Mesec avgust	Leto 1928	Leto 1927
Banke in zavarovanje.....	\$ 5,965,000	\$ 2,564,400
Verižne prodajalne.....	6,337,526	5,040,793
Departmentne trgovine.....	399,426	1,580,758
Zivež.....	19,831,230	14,884,443
Rudarstvo in tojenje rude.....	11,664,803	7,950,084
Avtomobilska industrija.....	29,841,646	25,096,469
Avtomobilska oprema.....	3,045,616	2,050,854
Olje.....	54,417,629	56,578,186
Javne potrebščine.....	54,839,730	58,253,117
Železnice.....	36,008,491	33,525,178
Železniška oprema.....	5,750,150	4,002,508
Jeklo.....	23,342,767	4,340,148
Tobak.....	6,712,383	1,681,478
Razno.....	63,052,247	42,388,456

Popolnoma v protislovju s to sliko kapitalistične prosperitete je pa izkaz R. G. Duna, ki kaže, da je letos v mesecu avgustu bankrotiralo 1,800 tvrdk, medtem ko je bilo v letu 1927 v mesecu avgustu le 1,708 bankrotov. Letos so obveznosti bankrotiranih tvrdk znašale \$55,000,000, lani pa \$39,000,000.

To kaže, da v kapitalističnem ribniku velike ščuke jedo male, da se premoženje vedno osredotčuje v rokah male peščice ljudi vladajočega razreda, ljudstvo pa vedno bolj obubožava. Na kratko povedano: Število bogatinov postaja vedno manjše, število onih, ki morajo prehraniti sebe in svoje družine z delom svojega uma ali rok pa vedno večje.

Razen male skupine izredno bogatih ljudi ne more nihče trditi, da je kapitalistični gospodarski sistem najboljši, kar jih je bilo dozdaj na svetu in kar jih še pride, ako ni udarjen na možgane. Razvoj kapitalizma sam kaže, ako bodo ljudje hoteli živeti v sreči in zadovoljstvu, da bodo najprvo morali izpremeniti gospodarski sistem, da tako postavijo temelj svoji sreči in zadovoljnosti.

VESTI IZ NASELBIN

Razne vesti iz Elizabetha.

Elizabeth, N. J.—Ker se ni dolgo, odkar je bilo poročeno o Prosveti o tujakih razmerah med Slovenci, zato ne bom trošil dragocenega prostora, želim pa poročati o naših dobrotah, ki so nam na razpolago od strani tovarnarjev.

Strokovno organiziranih delavcev je tukaj prav malo, pa tudi če bi prišli organizatorji ter pričeli z organiziranjem, bi bila vsaka taka akcija brezuspešna. Prvič, od strani delavcev samih, ker se zanimajo za drugo kakor za vaskovrstne igre in dirke. To pa je razumljivo, da tovarnarji vse to vidijo, zato pa tudi dajo dosti take hrane, samo da bi se delavec ne prebujal in spomnil na strokovno in politično organizacijo.

Razumljivo je tudi, kadar tovarnarji zapazi, da ima v svoji delavnici naprednega delavca, ga takoj odlovi ter zapiše na črno listo tako, da je takemu težko dobiti delo, v tem ali v kakem bližnjem mestu. Ravno tako tudi napravijo s starim delavcem; kadar ga izberajo do skrajnosti, potem mu povedo, da za njega ni več dela. Kam naj se tak človek obrne? Denarja ni, dela tudi ne, ker v svoji mladosti si ga ni mogel prihraniti, da bi na stara leta kupil vsakdanje potrebščine, zato je pripuščen svoji usodi, ako se ga nihče ne usmili ter pomaga iz bede, v katero ga je pahnil nezasitni kapitalizem.

Da pridem do svojega namena, želim poročati nekoliko o ušodi našega rojaka Antona Lukanca, doma iz Sela pri Bledu n. Gorenjakem. Kolikor je mogoče, je prišel v to deželo ne kako leta 1906, in sicer v državo Montano. Tam je preživel več let v upanju, da si izboljša svoj bedni položaj in se zopet vrne v domovino. Ve njevoj trud pa je bil zaman. Bi je tudi član SNPJ, in sicer na zadnje pri društvu št. 81 v Re. Lodgu, Montana. Ker pa — p. njegovemu mnenju — mu je omejeno društvo prikrajšalo bolniško podporo začasa boleznij, je pustil društvo in jednoto. Po tem je odstopal od tam proti Milwaukeeju, Wis., ali tam se mu menda ni dopadlo, ker del v tovarni je vse drugačno kakor v premogorovju. Naposled se je podal proti New Yorku, misleč da se odpelje v stari kraj. Ne potu se je vstavil v Elizabethu N. J. Tukaj je pričel delati v upanju, da si se prihrani par dolarjev. Ali komaj je pričel pa že so ga odločili, menda radi starosti; bil je 62 let star.

Tako je hodil za delom od tovarne do tovarne ter tudi dek dobil, ali povsod je bil odsojen. Naposled je obolel; tako mu je bolezen odnesla zadnji dolar. Kako je to učinkovalo na njega, je razumljivo, in posledice so bile, da se mu je ommrnil um. Ker si revež ni mogel ničesar sam pomagati, sva se zavzela zanj sobrat A. Kavcic in jaz ter s pomočjo društva št. 540 SNPJ v Elizabethu izposlovala vojni listek v domovino od jugoslovanskega konzulata. Ker so pa v zvezi s tem nastali še drugi stroški, je bilo treba prosiiti za denarno pomoč pri naših sobratih in rojakih v tej naselbini. Tako smo nabrali \$28.50, od teh se je potrošilo \$14, drugo smo izročili njemu. Vse druge stroške, kar avaj jih imela A. Kavcic in jaz, trpimo sami.

V imenu rojaka A. Lukanca se najlepše zahvalim vsem, kateri ste kaj pripomogli, kakor tudi društvu št. 540 SNPJ. Rojaki, pristopite v SNPJ, dokler je čas. Ona vam bo pomagala v potrebi in nesreči. SNPJ ne skrbi samo za svoje članstvo, nego tudi v dosti slučajih za rojake, kateri niso njeni člani. To reje ne odlašajte od meseca do meseca, ampak pristopite ob prvi priliki!

Sobrat Andy Sprogar se je odpeljal v staro domovino dne 22. sept. v upanju, da se mu zopet povrne zdravje v bolj svežem zraku. Želim mu hitro okrevanje.

Sobrat Andy Kavcic je odprl restavracijo na 4th State St. v Newarku, N. J. To, mislim, je prva slovenska restavracija v tem mestu. Tu si človek lahko napolni želodec z dobro kranjsko hrano.

Želim veliko uspeha!
Leo Bizjak.

Girardske novice.

Girard, Ohio. — V zadnjem dopisu sem že omenil, da bo otvoritev novega mosta in da se bo vršila velika parada, nisem pa razložil kakšen pomen ima ta most. Ta most veže pet železniških križišč in spodaj teče velika reka. Je tudi velikega pomena za našo mesto, kakor tudi za McDonald, ker tam se nahaja velika jeklarna. Parada se je vršila v velikem obsegu, vseh paradnih flot je bilo 48, na tretjem mestu je bila slovenska flota, ki je predstavljala starokrajsko bala. Pristavljala je strica Sama, Miss Kolumbijo in našo narodno nošo. Parade so se udeležila vsa slovenska podporna društva.

Naše društvo je prepustilo dvorano mladini za 20. okt. naj ima svoje veselje, naše društvo pa bo privedlo vinske trgatev na 24. novembra. Toliko v pojasnijo javnosti. Koncert opernega pevca A. Šubja se bo vršil tu dne 27. oktobra ob osmih zvečer. Kakor je razvidno iz slovenskih časopisov, a kakim navdušenjem poseča naš narod njegove koncerte, zatorej upam, da bo naša naselbina kakor tudi bližnje naselbine posetile ta koncert in napolnile dvorano do zadnjega kotička. Po koncertu o prosti zabavi in ples, igra bosta dva naša rojaka na harmoniki, da bo vesel večer a vse, stare in mlade, tako da e bomo lahko vsi zavrteli.

John Jesenko.

Jugoslovanski izvoz in uvoz

(Izvirno.)

Beograd, 17. 9. 1928.

Lee je glavni predmet, ki se zveža iz Jugoslavije. Uvaža se 38 držav. Največji odjemalec je Italija, ki ga po svojih ugodnih zvezah prodaja naprej, ilasti v Španijo. V letošnjem polletju se je izvozilo leša za 160 milijonov Din. Samo v Italijo za 343 milijonov. — Drv ta gorivo se je izvozilo za 42 milijonov Din.

Za njim pridejo jajca; teh se je izvozilo za 297 milijonov din; največ v Nemčijo (za 82 milijonov), potem v Italijo (78 milijonov), v Švico (za 69 milijonov), v Avstrijo za 54 milijonov. Prejajna leta je bila Švica kot naš odjemalec za jajca na prvem mestu.

Potem pridejo avinje, ki anio jih prodali ven iz države za 197 milijonov din. Glavno v Avstrijo.

Govedi se je izvozilo za 156 milijonov din. Največ v Italijo in Avstrijo. Nekaj tudi v Grčijo.

Konjev se je prodalo iz države za 53 mil. din.

Svežega mesa se je prodalo iz države za 74 mil. din., največ v Avstrijo.

Od rudnin se je največ izvozilo bakra (za 141 mil.) in sicer v Nemčijo, Francijo in Avstrijo.

Železniških pragov (švelerjev) se je iz države poslalo ven za 62 mil., cementa za 56 mil.

V državo pa smo uvažali iz tujine največ bombaža (za 806 milj.) potem železnih predmetov, volne in volnenih izdelkov, strojev in orodja, podplatov, petroleja, bencina, nafto. Največ se je uvozilo iz Češke.

U. S. of A. so deležne našega uvoza za 397%.

Zanimljiva je ta statistika, po kateri se vidi bogastvo zemlje

Preganjanja socialistov se nadaljujejo

Koroševa žandarmerija nadalje preiskuje stanovanja zaupnikov Socialistične stranke.

Iz Selnice ob Dravi poročajo, da je žandarmerija napravila hišno preiskavo na domu s. M. S. Orožniki so temeljito obavili svoj posel. Zapičili so mu pisma, ki mu jih je brat pisal iz Rusije. Orožniki pa se s tem še niso zadovoljili, ampak so se padali še v ruško tovarno za dušik, kjer so premetali omarico, kjer s. S. spravlja obleko. V omarici so menda našli nekaj letakov izza volitev v l. 1925, ki so jih takoj vzeli seboj.

Zanimivo je, da je pet dni pred preiskavo, povodom zborovanja električne zadrage v Selnici klerikalec G. zagrozil s. S., ki je preprečil, da bi se G. honoriralo 7000 Din: "Fridamani komunist, ti bom že še pokazal!"

12. sept. je žandarmerija izvršila hišno preiskavo v človeka nedostojnih bivališčih Dervuschkov opelkarne, pri s. P., ki je predsednik obratnih zaupnikov. Orožniki so mu vse premetali, našli pa seveda nič. Oblastva bi naj raje poslala vsak teden po eno sanitetno komisijo v Dervuschkov barake, mesto da pošiljajo orožnike nad delavske zaupnike-socialiste, v veliko veselje podjetnika.

Dne 6. septembra so orožniki napravili obisk pri našem starem s. L. v Marenbergu. Premetali so vse in pregledali, kar koli jim je prišlo pod roko. V trgu gledajo ljudje človeka, ki ga obiščejo orožniki po nalogu dr. Koroševih političnih oblasti, kot razbojnika, ko ne vedo, da Korošec danes preganja socialiste tako kot kakšen rimski cesar prve kristjane.

S. L. so orožniki izročili tudi papir, na katerem stoji kot v posmeh napisano, da se s. L. lahko pritoži proti prelaskavi "okrožni sodišče v Mariboru. To je pač visek ironije, ki si jo dovoli dr. Korošec kot notranji minister!

O neprestanih persekucijah in hišnih preiskavah poročajo naši sodrugi iz Kočevja. Tamkaj so hišne preiskave na dnevnem redu in delavci so že tako preplašeni — to je tudi namen teh persekucij — da niti delavskih listov ne upajo več čitati!

Povodom proslave 100-letnice Tolstojevih smrti, ki jo je priredila "Svoboda", je žandarmerija cernirala dvorano, v kateri se je vršilo predavanje, da si mnogi delavci niti blizu niso upali. Pač pa Korošec ne da nobenih navodil svojim žandarjem, da bi kontrolirali tekstilno tovarno, v kateri se dela po 12 ur dnevno in da bi tovarnarjem, ki krájjo delavsko zaščitno zakonodajo, navil ušesa.

Niti pod Pribečevićem se niso vršila tako sistematična preganjanja delavcev-socialistov, kot ravno pod režimom dr. Korošca, sina edinozveličavne katoliške cerkve, ki oznanja Kristusov nauk: "Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!" Ko je policija prelata Seiplo pobila 90 ljudi na Dunaju, so delavci trumoma začeli zapuščati Seiplovo cerkev in tako se tudi lahko zgodi, da bodo ljudje začeli zapuščati Koroščevo-cerkve.

Svoboda v naši državi velja za pljačkaše, ljudske pijavke in druge take razbojnike, ki delavstvo izkoriščajo in državne blagajne ropajo, za delavca je samo blagoslovljeni pendrek notranjega ministra dr. Korošca.

Doli nasilni in krvavi klerikalni in krščanskosocialni režim dr. Anton Korošca! Kristusovega namestnika na zemlji in sina edinozveličavne rimsko-katoliške cerkve!

in vse ono, česar ni v deželi. V prav dobrih kupčijah vežeh je naša država z Nemčijo, Avstrijo, Češko, Švico, Ogrsko, Anglijo, Francijo, z Romunijo in Poljsko. V te države uvažamo, česar imamo preveč, in od teh dežel v glavnem kupujemo, česar nimamo.

OPAZOVANJA

Za čast in denar.

Ze od nekaj ljudi tekmujejo za slavo in dobiček. Stara socialna navada. Tekme kot dvoj, dirke v tekanju, skakanju in metanju so že stare kot je človek sam. Pravtako razne igre, ki zavzemajo danes ogromne organizacije sporta.

Sportne igre in razne druge tekme niso dandanes več toliko radi zabave kolikor radi businessa, zlasti v Ameriki ne. Američan se kmalu pokliha na golčast, če ni "nič zraven." Zato vidimo, da so večje zvezde v sportu in raznih dirkah težki bogatini. Najprvo denar in potem čast! To je praktično. Gola čast je za proletarske gladalce, ki a-plavdirajo — in še ti morajo plačati za sedež, če hočejo imeti čast!

Transportacijska sredstva — poleg mnogih drugih pojavov — prej služijo sportu kakor potrebi. Prvi veslači so tekmovali za svojo čast prej, predno so prevažali ljudi in blago. Ne vem, kje je bil iznajden prvi voz, u-verjen pa sem, da so prej z njim dirkali kot vozili stvari. Tako je bilo tudi s prvimi jahači.

Prve lokomotive so se kosale a konji in izgubile dirko; prvi biciklji so bili sportno sredstvo in prav tako avti. Danes pa je avijacija še bolj sport kot praktična naprava.

Zadnja leta so tekme v zraku naravnost besne, ne glede na nevarnost in premnoge življenjske izgube. Te tekme so potrebne za razvoj zračne transportacije in izpopolnitev avijacijske tehnike; tu doprinešene človeške žrtve so dobro odtehtane.

Jasno pa je, da letalstvo ne more biti vedno sport in da držnim letalcem ne gre več toliko za slavo kakor za — dobiček.

70-letnice Lincoln-Douglasove debate

Obletnica se proslavi z republikanskega in istem mestu.

Chicago. — Prihodnjo soboto poteče 70 let, odkar sta se Abraham Lincoln in takratni senator Douglas merila v slovesni debati glede vprašanja zamorske suženosti. Lincoln, ki je bil takrat kongresnik iz Illinois, je pozval Douglasa na javno debato pred volilci v kongresni volilni kampanji. Douglas, ponovni demokratski kandidat za senatorja, je zagovarjal suženstvo in Lincoln je agitiral za svobodo suženjev. Takrat je bila na dnevnem redu famozna razsodba vrhovnega sodišča v slučaju Dred Scotta, ki se je glasila, da morajo države, v katerih ni bilo suženosti, poslati ubežne sužnje v one države, iz katerih so pobegnili. O pravičnosti in krivivnosti te razsodbe je bilo veliko prerokanja in da se zadeva razčisti, je Lincoln incitiral javno debato, ki se je vršila 6. oktobra 1858 v Galesburgu, Ill. (Lincoln in Douglas sta imela vedno debat, ali ta je bila glavna.)

Debata je trajala štiri ure in 25,000 oseb je prišlo od blizu in daleč poslušat najboljša govora.

RAZNO

Dunajska socialistična občina skrbi za zaposlitev industrije. Z jamstvom dunajske občine je naročila Rusija za 17 milijonov dinarjev raznih strojev za obdelovanje kovin in leša, električnih instrumentov, poljedelskih strojev, pralnih strojev, zag in optičnih instrumentov. Jasno je, da se dunajska občina, kljub temu, da ni več cesarsko glavno mesto, vendarle lepo razvija. Komunalna politika je problem, ki ga pozna le občina, ki je v rokah iskrenih socialistnih demokratov in ki imajo namen občinsko res socialno urediti in dvigniti.

Bela Kun je avanziral. Kot se poroča iz Moskve, je bil Bela Kun od kongresa imenovan predsednikom propagandne akcije za zapadno Evropo. S tem je nanj preneseno glavno delovanje v zapadni Evropi.

Resnične besede nikoli niso prijetne. Prijetne besede nikoli niso resnične.

Slabi časi.
— Sakra, so zdaj slabi časi!
— Res je. Včeraj sem imel \$100 škode.
— Kako to?
— Zelo enostavno. Hotel sem si izposoditi tisočak, pa nisem našel nikogar, ki bi mi ga posodil.
— Presenečen je.
— Bada bi svojega ženina presenetila. Kaj naj storim?
— Povej mu, koliko si stara.

Vesti iz Jugoslavije

Ruski književniki v Beogradu. (Izvršno.)
Beograd, 15. 9. 1928.

Tu se vrše velike priprave za kongres ruskih književnikov in novinarjev, ki je sklican za 25. sept. t. l. Udeležili se ga bodo delegati vseh emigrantskih organizacij. Tako bodo prišli delegati iz Prikarpatke Rusije, iz Varšave, Rige, in posebno delegati književnikov in novinarjev iz Pariza. Od tam prideta znana pisatelja stare ruske književnosti Mereškovski in Kuprin, žena Mereškovskega pisateljica Zinaida Hipius. Iz Rima prideta književnik in publicist Amfiteatrov. Pričakujejo celo delegate iz Daljnega vzhoda. Organizirani bodo predvsem ruski književniki in o osnovanju literarnega fonda, ki mu je napisal prvi statut Lev Tolstoj. O tem bo referiral pisatelj Ivan Smelgov. Tudi namenjajo ustanoviti v Parizu centralno biblioteko v lastni palači.

Otvoritev ljubljanskega gledališča.
Ljubljana, 15. 9. 1928.

V soboto 22. t. m. se otvorila ljubljanskega dramskega gledališča s Shakespearejevo tragedijo "Romeo in Julija" v prevodu, ki ga je popravil Oton Zupančič. Zelo nekako tradicijo je prešlo, zato se zdaj že 11. drama slavne pisatelja, ki gre čez slovenski jezik. Izmed vseh njegovih dram daje z največjim uspehom "Hamleta", ki je postal, kot kaže Zupančič, za Slovence prava ljudska igra. Romeo je igral mladi, nadarjeni igralec Jan. Julio pa izmenoma G. Savičeva in Vida Juvanova. V ostalih vlogah nastopa cel ansambl.

Druge premijere bo Cankarjeva farsa "Pohujšanje v dolini entlorjanski". Pred leti že je bila ta farsa uspeh v režiji G. Savičeve. Letos jo bo režiral v popolnoma drugi zasedbi režiser G. Krbinšek, ki velja za enega najboljših interpretov Cankarjevega gledališča.

Tredja premijera pa bo "Krog kredo", ki jo je po kitajski pravljici napisal prejšnji mesec nemški pesnik Klabund. Alfred Henschke in ki jo je prevajal Zupančič. Režijo vodi G. Savičev. V "Romeu in Juliji" nastopila po daljši pusti spet gošča Savičeva, naša najboljša dramska igralnica.

O predstavi bomo poročali od časa do časa.

Poljskovega poizkusnega zdravljenja.
Maribor, 14. sept. 1928.

Oblastni odbor je zahteval od zdravnikov, ki so dne 5. t. m. izvršili pregledovanje bolnikov, naj jim je zdravil G. Poljšak, pismeno izvedenjsko mnenje. Ta mnenja pa si diametralno nasprotujejo.

Komunike glasi:
Dne 9. junija t. l. je izšel v "Slovenec" poziv primarija G. Cerniča, naj pride G. Poljšak v bolnico, češ, da so mu tam razpolagali bolniki, na katerih bi preizkusil učinkovitost svojih preparatov. Ta poziv je izšel brez vednosti oblastnega odbora. Sličen poziv je objavil "Slovenec" tudi 13. junija od strani G. dr. Derganca, primarija splošne bolnice v Ljubljani.

Poziv G. dr. Cerniča se je 16. junija odzval in sta se 16. junija javila G. Poljšak in zdravnik dr. Vilimek pri oblastnem odboru s prošnjo, da se njima v bolnici poziva primarija dr. Cerniča omogoči preizkušanje preparatov. Sporazumno s primarijem dr. Cerničem je bilo predlagano. Pod osebnim vodstvom in odgovornostjo dr. Višarja je bila omogočena preizkušnja preparatov v bolnici na zdravniški komisiji, katere naj bi bila od časa do časa ugotovila učinkovitost preparatov. V tej komisiji so sodelovali strokovnjaki primariji splošne bolnice ter oblastni sanitetni

referent pri velikem županu. Zasedovali pa so zdravljenje tudi drugi zdravniki, zlasti oni, ki so že poprej na raznih drugih bolnišnic opazovali učinkovitost Poljšakovega preparata. Ta preizkušnja je trajala od 8. julija do 5. septembra.

Za 5. september je bilo odraženo splošno pregledovanje bolnikov. Na posebno povabilo so se tega pregledovanja udeležili tudi zdravniki, ki so že prej imeli priložnost opazovati učinkovitost Poljšakovih preparatov in pa tudi osebe, ki so trdile, da so z uspehom uporabljale Poljšakov preparat.

Oblastni odbor je zahteval od zdravnikov pismeno izvedenjsko mnenje. Ta mnenja si diametralno nasprotujejo.

Oblastni odbor ni kompetenten reševati ta spor in mu v to svrhu tudi niso na razpolago tehnično znanstvena sredstva. Tudi zahteva nadzorna oblast ukinitve nadaljnjih poskusov.

Manjka torej možnost, doseči neovrgljive podatke, prenehala pa je tudi zakonita podlaga za nadaljnje poskuse.

Zaradi tega je oblastni odbor nadaljno zdravljenje s Poljšakovimi preparati v splošni bolnici ukinit.

No, zdaj pa res ne vemo, pri čem smo. Sicer trdijo v večeršnjih listih zdravniki dr. Cernič in še nekateri, da Poljšakov preparat niso za nič. Ta komunike pa vzbujajo sum, da nekaj ni prav in skoro — ljudje dajo Poljšaku prav.

Poljšakov preparat bi moral presoditi neka medicinska fakulteta. Ako je dober in koristen, ga pohvaliti in dati na razpolago potrebni, ako ni — preklicati Poljšakovo zdravljenje.

Tako pa je nejasnost še večja.

Rokovnjaštvo postaja vedno očitnejše.

V preiskavi umora Perica so aretirali doslej Josipa Kukca, Filipa Kosca, vrhniškega Jelovška in Antona Kraševca, Verbiča in Marka Kranjca. Pravijo, da so med njimi ljudje, ki imajo na vesti celo vrsto umorov, zlasti na Notranjskem in tudi na Primorskem.

Sedaj poročajo tudi, da sta rudarja Fakina in Trbovljah ustrelila sodar Tišler in privatni uradnik Kolar iz Rakeka, ki sta pa oba že mrtva. Zaradi umora Fakina "Orjunaši" že niso bili edini. Od tam gre cepitev v dve skupini: v ljudi, ki so bili nacionalisti in v ljudi, ki so bili nagnjeni zločinom ter so se polagoma jeli baviti dejansko z rokovnjaštvom, to je z umori iz maščevanja in z roparskimi umori.

Peric je zbral mnogo gradiva in ga izročil prijatelju Rističu iz Beograda.

Ti ljudje so se menda res bavili z obsejnim načrti. Tako so baje nameravali napraviti atentat na Ninčiča, ko se je peljal skozi Ljubljano. Napravili so tudi načrt, da napadejo vlad o-rijentekspres in sicer blizu St. Petra na Notranjskem. Določenih je bilo v ta namen 12 oseb.

Vzdržuje se pa še vedno vest, da je pravi morilec Perica po-temnil čez mejo; tako se bo od-temnil sodišču.

Ce vse te dogodke pregleda-mo in premislimo, se nam zdi, da bi moralo biti tako rokovnjaš-tvo v kolikar zdravih razme-rah nemogoče. Organizacija zlo-čin, nje člani uganjajo zločine, voditelji te organizacije dajo po-velja za izvrševanje zločinov. In nihče jih ne vidi, nihče ne ve za-nje. Ali ni to znak najdesnejših ne-jajših razmer? Ali niso tukaj krivi vsi tisti, ki so tako grozo-dejstva toliko časa dopuščali? Ali so morda vse to dopuščali v veri, da se bo tukaj razvil fašizem? Ali je buržuazija sama gojila in negovala te zločine iz sovraštva proti delavstvu, hoteli igrati vlogo Mussolinija? Ali ni-šo krivci teh zločinov vsi tisti, ki so vedeli za zločine, pa so jih dopuščali in enako tisti, ki so jih negovali?

To so vprašanja, ki jaano pri-čajo o pokvarjenosti politične družbe, o nevestnosti in nemora-

li vseh tistih, ki pet let niso ho-teli ali pa niso smeli zatreči za-bujajoče se rokovnjaštvo v Slo-veniji.

Samomor slovenskega želez-ničarja v Zagrebu. 13. septem-bra je izvršil strahovit samomor slovenski strojevodja Adolf Bo-hinc v Zagrebu. Zadnje dni je bil izredno slabe volje in je to-žil o slabih gmotnih razmerah. Omenjenega dne je spospel na kolodvor, na že razkurjeno lo-komotivo in jo nalahko pognal. Takoj nato je skočil s lokomotive in v stekel pred njo do druge lokomotive, ki je stala na istem tiru, oddaljena kakih 20 m. Po-stavil se je pred odbijate te druge lokomotive in tam počakal, da je prispela do njega prva, od-njega samnega pognana lokomo-tiva, ki je vozila vedno hitreje. Oba stroja sta trčila s veliko močjo drug ob drugega in ne-srečnega Bohinca docela zme-čkala. Ko so prihiteli železni-čarji, ki so videli ta grozni pri-zor, in ustavili lokomotivo, je bil Bohinc že mrtev.

Velik požar v Prvencih. Dne 13. septembra je nenadoma iz-bruhnil v Prvencih blizu Ptuja velik požar. Nebo vzhodno in deloma severno od Ptuja je bilo mogočno ozarjeno. Po mestnih ulicah je začelo bežati prebiva-lstvo, ki je z grozo povpraševalo, kje gori. Ptujski gasilci so bili takoj alarmirani ter so se naglo podali z avtom in svojo izvrst-no motorno brizgalno v smeri proti požaru, kjer je pri rešev-nju že bilo na delu domače ga-silno društvo.

Požar je uničil obširni gospo-darski poslopj posestnikov Ja-neza Laha in Vida Berjaka. Ko-likor je doslej dognano, je za-čelo goreti v Lahovem skednju, vendar pa vzrok požara še ni znan.

Emigracija v juniju. Po sta-tističnih podatkih Izseljenškega komisarijata v Zagrebu se je izselilo v juniju 1218 izseljen-cev, torej 151 več, nego v juniju lanskega leta. Od 1. januarja do konca junija se je izselilo v pre-kmorske države 10.650 izseljen-cev, torej 8 manj nego v istem razdobju lanskega leta. V juniju se je izselilo iz Slovenije 202, iz Dalmacije 166, iz Srbije 82, iz Bosne in Hercegovine 21, iz Črne gore 13 izseljencev. Od teh je bilo 60 odst. kmetovalcev. Največ jih je odšlo v Kanado, in sicer 443. V Ameriko jih je šlo 373, v Argentino 178, v Urug-vaj 98, v Avstralijo 30 itd. Vr-nilo se jih je v juniju 286, od 1. januarja do konca junija pa 2343. Lani se jih je vrnilo od 1. ja-nuarja do konca junija 1898.

Samomor rudarja. V Juden-burg-Seegrabu pri Leobnu se je pred par tedni usmrtil rudar M. Hrovat z desetimi dinamit-nimi patronami, ki so ga popol-noma raztrgale. Njegov sorod-nik, 42letni rudar Jože Milovec, rodom iz Koprivnice pri Rajhen-burgu je bil pa po tem dogodku, katerega priča je bil, tako pre-tresen, da je ponovno izjavil, da bo storil isto. Pred par dnevi se je vrnil iz popoldanskega ših-ta in se vlegel spat. A kmalu je zopet vstal in molče zapustil stanovanje. Čez nekaj časa pa je strahovita detonacija potre-sala vse hiše v okolici. Preplaše-ni stanovalci so zbežali na ulico, kjer se jim je nudi strahovit prizor: tik pred svojimi hišnimi vrati je ležal okrvavljen spodnji del Milovečevega trupla, a zgorn-jega dela ni bilo nikjer. Šele čez dalj časa so našli posamezne dele po 200 m oddaljene. Ugo-tovilo se je, da si je dal pod ka-po več dinamitnih patron, ki jih je med seboj zvezal z užgalno vrvice in zažgal.

Dr. Karl Šavnik je umrl. V Ljubljani je umrl bivši finančni delegat dr. Šavnik. Kot finan-čni delegat je bil silno vesten uradnik, kakor pravijo. Kleri-kalci so hujskali proti njemu, ker je bil demokrat in ker je iz-prečal davke z vso neobzirnost-jo. Nazadnje je bil direktor poštne hranilnice v Ljubljani.

Smrtina kosa. V Mariboru je umrla v 22. letu starosti gđ. Jelena Gregoričeva. — V Ljub-ljani je preminul po dolgi bo-lezni strojevodja drž. žel. Fran-jo Grošelj. — V Gaberju pri Celju je umrla Franciška Cotej, žena delavca v tovarni Westen, stara 39 let.

Ko so bili naši predniki že pagani

Znamenita odkritja praškega profesorja dr. Jana Peisker-ja o spomenikih, ki so jih sta-ri Slovani postavljali dobro-mu duhu in hudiču.

Češki jezikoslovec dr. Jan Peisker objavlja senzacionalno študijo o starih Slovanih in ugo-tavlja v njej, kakšne vere so o-ili naši predniki, dokler se niso pokristijanili. Razmotrivanja u-čenjaka slone na tolačenju i-men, ki jih nosijo planine in kra-ji deloma še danes.

V Vzhodnih Alpah, pravi u-čenjak, našli smo večkrat na i-me Tvarog ali Svarog. Pred ča-som je na spodnjem Stajerskem obstojala planina, ki je nosila t-e ime; poleg Tvaroga pa je zna-l tudi Tvarožič, Tvarogov sin. Podobno je z oznako Devin skok, ki jih nosijo posebne skale.

Svarog je bil pri starih Slo-venih bog solca. Imenovali so ga tudi Svetovid. Ta bog je imel svoje čase na Rujani (Ruegen) tempelj, katerega so porušili Danci leta 1168. Tempelj je stal na griču, ki je bil visok 46 m. Da so hram razdejali Danci, je točno ugotovljeno. O tem poro-čata tudi očiteljska razdejavanja Sax Gramatik in Knytling Saga. Ohranilo pa se je še drugo poro-čilo iz arabskih virov, ki pravi, da je bil otok Ruegen slovenska nasebina Rujana.

Od Rujane v Vzhodnem mor-ju do Jadrana in celo do Albani-je najdemo mnogo zagonetnih pečin, ki se začnajo z besedo Devin. Ta beseda praviloma ne bi smela biti naglašena na dru-gem, ampak na prvem zlogu, ker je beseda v tej obliki privednik in prihaja od "deva". Skale in pečine so čestokrat označene kot Devin skok (Jungfernsprung). Z vsemi temi oznakami je po-sodbi profesorja Peiskerja v zve-zi legenda o preganjanem dekle-tu, ki skoči a pečine v vodo (v morje). Več takih romantičnih "devinih skokov" je bilo na Ko-roškem, znani pa so tudi v oko-lici Milchstätterskega jezera, pri stajerskem Gradcu in na Ra-bi.

Takšen "devin skok" blizu Tremerja pri Celju se imenuje danes enostavno "Peč" ali "Pe-čina". Skala je 20 metrov visoka in štrli nad Savinjo. Njej na-sproti se dviga planina Vipota, ki je pri prvotno kratko označo-na kot "Hudič". V sred med Hu-dičem in Dostbergom leži roman-tična Hudičeva grapa (Teufels-graben), ki je dostopen samo iz-kušenim plezalcem.

Planina s takim imenom (Skoč-devojka) leži tudi v Dalmaciji pri Petrovcu, 40 km pod Koto-rom, blizu albanske meje. Na vzhodu Tržica (Monfalcona) pri Trstu leži še ena važna nasebi-na — Devin. Devin je grč z raz-valino starega gradu, kjer je po-neki verziji Dante spisal svoj "Pekel". (Druga verzija pravi, da se je Dante potikal po Tolmin-akem.) Grč z Devinom ozir. gra-dom tvori desni krak morske-ga zaliva. Na levi strani mu sto-ji nasproti visoko sieme z novim gradom in lepim razgledom. Ta scenerija nudi po naziranj prof. Peiskerja dovolj dokazov za skie-pane o dualističnem svetovju.

V vseh krajih, kjer se je do danasnjih časov ohranila beso-da "deva" ali "devin", bodisi kot samostanik ali pridevnik, pravi češki učenjak, so nekoč živeli slovanski zaratrustrovi, ki so segali celo v Španijo in na Angleško.

Ime "Svarog" ali "Svetovid" izjva profesor Peisker, izhaja iz starorimskega jezika. To i-me znači toliko kakor "solnčna krogla". Slovanski bog Svetovid je bil najbrže avestični Spento-Vidaev. Nauk Zaratrustre je bil nauk za kmetovalce in selj-ke, ki so ječali v jarmu nomad-skih izkoriščevalcev. Prenašali so ga sužnji, ki so robovali mo-gočnikom in od katerih so zbe-žali, če se jim je le ponudila u-godna prilika.

Profesor Peisker gre v svojih izjavanjih še dalje in obravnava i-mnoge druge zanimivosti ter dokazuje, da so povsod v naših krajih bivali slovanski pagani.

"Večna prijateljica" Dostojevskoga

V Moskvi je nedavno izšla knjiga, ki osvetljuje najzanimi-vejše in obenem najboljstnejsje poglavje v življenju Dostojev-skega.

V delih velikega ruskega pi-satelja je cela vrsta ženskih bi-tij, ki se zdijo po svoji strasti in idealizmu le variacije enega in istega temeljnega ženskega tipa: Pavlina v "Igraču", Ras-kolnikova sestra Dunja, Aglaja v "Idiotu", Liza v "Beah" Ka-tarina Ivanovna v "Bratih Ka-ramazovih". In sedaj se je pri-kažal iz teme, ki ga je do sedaj obdajala, temeljni tip vseh teh pisateljev ženskih bitij: Apol-narija Prokovejna Suslov, ki je umrla v največji zapuščenosti in popolnoma pozabljena kot osem desetletna starica v začet-niku ruske revolucije. Njen dnev-nik "Leta razmerja z Dostojev-skim" je prvič odkril žensko, ki je bila "velika ljubezen" Dosto-jevskoga in ki je ostala do smr-ti njegova "večna prijateljica".

Apolinarija Suslov je bila hči bivšega kmeto-tlačana. Roje-na je bila l. 1839. ter je prišla v času "velikih reform" kot mla-da dijakinja v Petrograd. Dosto-jevskij se je baš vrnil iz iz-siderskega proganjanstva. Trin-dvajsetletno dekle se je brez po-misleka zaljubilo v dvajset let-starejšega, že slavnega avtorja "Ponižanih in razžaljenih". Ker je bila lepa, pametna in strast-na, je razumljivo, da jo je vzlu-bil Dostojevskij, čigar prava že-na je umirala na sušici.

Apolinarija je bila "ravnočr-tne in nepopustljive narave", ki ni poznala kompromisov. Njen slučaj je vedno zahteval "vse ali nič". Toda njena ljubezen do Dostojevskoga jo je silno ra-zočarala. Mislila je, da bo de-želna z njim rajsko ljubezni, pa je morala skušati ljubezen z vsem trpljenjem zemске bit-j. "Pustil me je tako silno tr-peti, ko je bila nepotrebna vsa-ka bol", je zapisala na prelomu. Velika je morala biti njena bol, ko je z vso strastjo svoje ljubez-ni zamaš trkala na zaklenjene duri, ko ji Dostojevskij ni hotel pokazati svojega notranjega sve-ta in ko je čutila, da je tudi ona zanj le lutka zunanjega sveta, ki ne sme ovirati njegovega pe-sniškega bogohikjanja.

Pa tudi Dostojevskij sam je moral trpeti v tem konfliktu. Saj jo je ljubil iskreno in se o-mamljal ob njenem hotenju po absolutnosti, toda v svoje no-tranje tajno kraljestvo je ni mo-gel spustiti. Udaljal se je njeni "ženski strasti", potem pa je hotel videti v njej samo "večno prijateljico". Ves tragični raz-dor obeh se izraža v pismu, ki ga je napisal pisatelj mnogo po-nejše: "Po vsem, kar vem o Te-bi, moram sklepati, da bo zelo težko zate biti srečna. Spoštu-jem Te in sem Te vedno spoštu-jal zaradi Tvojih velikih zahtev, toda vem, da Tvoje srce ne mo-že resignirati na življenje, ker smatraš ljudi ali za neizmerno blesteča se bitja ali pa za nepri-dejave in bedake. Sodim po dejstvih. Sama moraš izjavja-ti posledice. Na svidenje, več-na prijateljica."

Poleti 1863. je skušala Apol-narija uteči tej uničujoči ljubez-ni s potovanjem v Pariz, kjer pa se je pričela tragična poost-rev in konec ljubavnega romana z Dostojevskim. V Parizu naj bi ostala par mesecev sama, na-črt bi prišel ponjo Dostojevskij, in oba bi nato odpotovala v Ita-lijo. Apolinarija se je v Parizu nenadno zaljubila v Španca Sa-lvadorja, ki je bil živo nasprotje Dostojevskoga. Ko ji je pisatelj naznanil svoj prihod, mu je od-me znači toliko kakor "solnčna krogla". Njeno pismo, v katerem je napisala, da je "oddala svoje srce na prvi klic, brez boja, v negotovosti in skoraj brez upa-nja, da tvoj ljubljena", ni prišlo več v naslovljene roke ter je morala vse potrebno povedati ustmeno.

To strašno srečanje popisuje tako-le: "Vso pot sva molčala. Njih vpliv je tako močeden, da je pustil sledove v imenih, ki se danes živijo v jeziku in duši nji-kače hovih davnih potomcev."

Nisem ga niti pogledala. On je le zdaj pa zdaj zaklical vzniku: Vite vite! In vznok se je venasi obrnil ter naju pogledal. Sku-sala sem, da ne pogledam Fjo-dorja Mihajloviča. Tudi on me ni pogledal, toda med vožnjo je ves čas držal mojo roko. Ko sva stopila v njegovo hotelsko sobo, je padel predme na kol-e-na, objel moje noge in glasno klical: Izgubil sem te, saj sem vedel! Ko se je pomiril, me je pričel spraševati, kakšen je do-tični clovek. Ali je lep, mlad in ako zna zabavati? Toda nikdar ne boš našla arca, kakor je mo-je!"

Cez par dni je bilo konec pu-tolovčine s Salvadorjem. Špan-ec je brutalno zapustil svojo ljubezo. Dostojevskij je bil pri-čel. Povabil je svojo nekdanjo ljubljeno na skupno potovanje v Italijo. Rekel je, da bo obče-val z njo kakor brat. "Kako ve-likodušen je, kako plemenit!" je zapisala Apolinarija v svoj dnev-nik.

Zdelo se je, kakor da bi bilo vse poravnano. Toda potovanje v Italijo je prineslo nove muke. Apolinarija je z nezmožljivim ženskim instinktom čutila, da si je osvojila pisatelja in je uživa-la svojo moč nad njim. Njen po-pila ter italijanskih tednov je iz-redno sličen onemu, ki ga je na-pisal Dostojevskij v "Igraču", kjer hoče Alekaj Ivanovič polju-biti sled Pavlininih nog. Ljube-zen Dostojevskoga je nanovo vzplamtel v zavesti, da mora biti velikodušen in postrvovalen, ne pa ljubimec in ljubosumnež.

Toda pred malo koncem pot-o-vanja se je Dostojevskij upri-njen ženski igri — in ločila sta se za vedno...

Kobra in njen strup

Od avgusta do oktobra je v Indiji tako zvana deževna do-ba. Takrat napolni obilna mo-č tudi kačje luknje in clovek, ki stopi na travnik zvečer, ko dež malce pöhne, vidi vse polno golazni, saj je Indija znana po vsem svetu kot dežela najraz-ličnejših reptilij. Tako se lah-ko sreča a smrtnonevarno kačo kobra. Maraido je že videl to črno pošast v zoološkem vrtu ali v potujočem zverinjaku. Tu se vidi precej nedolžna, da, do ne-ke mere lepa. Ali v Indiji... v deževni dobi naj tujec, ki ne pozna živalstva te dežele, ne ho-di sam v travo. Na vsakem č-tvornem metru utegne srečati kakšno kobra.

Indijci — tako piše indijski učenjak Sirdan Ikbai Ali Shah — gredo bolj zaradi navade ne-go iz poguma bosi po travi; od-tod toliko številu žrtev kačjih pikov. Zgodi se tudi, da celo svečeniki neke indijske kaste, ki časte kače kot bogove, torej ljudje, ki imajo čudovito spre-tanost v ravnanju s kačami, umi-rajjo kot žrtev te ali one golaz-ni. Najhujša med vsemi pa je brez dvoma kobra.

Prebivalci teh pokrajin so mo-rali v zaščito pred kačami že zgodaj najti zdravilo za kačji pik. Zanimivo je, da je poseb-na zdravniška komisija, ki je po-nalozu angleške vlade preisko-ovala, kako indijski domačini zdrave bolnike, ki jih je pčlla strupena kača, našla za čudo mnogo bolj ali manj uspešnih receptov. Zdravilo z mnogimi zelišči. Tako so tudi ljudje že zdavnaj opazili, da kačji strup ne učinkuje, če ne pride narav-nost v kri. Clovek s povsem zdravimi usti in prebavili ga lahko mirno izarka in ne bo imel razen prehodnih motenj v pre-bavilih nobenih posebno škod-ljivih posledic. Gorje pa, če pride strup v žile!

Kobrin nazven strileci zob je v zvezi z močnejšim zastrup, ki se nahaja v notranjosti kačjih celjuti. Po navadi je zob po-bešen; ko pa hoče kobra pčliti, potisne zob nekoliko naprej in ga postavi pokoncu. Ob istem času se sprošijo mišice pri mo-čnjiku za strup, iztisanejo iz zle-zle kapljice smrtnonevarne so-ovi, ki poteče v zob in odtd v ra-no; če je kača pčlla v žilo, je žrtev zaznamovana s smrtno, iz-vzemši slučaje, ko je protistrup takoj pri roki. Ranjenec izgubi zavest, postane modrodeč v obraz in čez nekaj minut izdi-hne. Takšen je strup te zoprne kače

Znano je, da se strup ubija s protistrupom. Kakor pri piku drugih kač, je tudi pri piku ko-bre edino res učinkovito sred-stvo iz njenega strupa izdelan serum, vendar je, kaj pa, odo-čilnega pomena, da se serum vbrizga brž po piku.

Indija ima dve pristavi, ki sta obenem bolnici, in sicer v Bombay in Kasul. Ta zavo-da izdelujeta specifično zdravi-lo za kobrin pik. Kobre goje tukaj podobno kot v Butantanu. Imajo jih zaprte v lesenih skri-njah ter jih dobro hranijo. Če v laboratoriju potrebujejo kaj strupa, vzame izurjeni Indijec kobra iz skrinje tako, da ji dr-žalo glavo med dvema prstoma, kakor umejo samo Indijci. Nato pomoli kobri pred zob košček tančice, ki je zvezana s stekle-nico. Tako se strup izcedi v stek-lenico. Ko je nehal kapljati, potisnejo kobri v grlo atekleni likaj ter ji vlijejo raztopeno jajce. Ko je razjarjena kača dobila to valjeno hrano, jo spet zapro v skrinjo in prenesejo na pristavo.

Zdaj se strup skrbno posuši, nato pa ga v raznih količinah vbrizga v konjake žile. Konj-aka kri namreč najhitreje pro-izvaja nekatere snovi, ki zamo-re učinek kačjega strupa. Kdaj pa kdaj preličejo konjako kri in izmerijo jakost v krvi se na-hajajočih antitoksinov. V teku nekaj tednov je konjaka kri do-volj "močna", da uniči kobrin strup. Tako je tedaj protistrup pripravljen in gre nemudoma v promet; razposilja jo ga v majh-nih ceveh pod imenom antive-nin bolnicam in zasebnim zdrav-nikom.

Mnogi zasebniki v Indiji, ki bivajo daleč od bolnice in ki ni-majo tudi zdravnikov pri roki, imajo vedno pripravljeno kak-šno cevko antivenina, zakaj v Indiji ne veš ne dneva ne ure, kdaj ti skuša kakšna kača pre-strčiti življensko nit.

Numeristični košček

Realnost.
Gospod vpraša v gledališču biljeterja:
— Prosim vas, kaj se je pa zgodilo na galeriji?
— Nič posebnega. Ko je ju-nak na odru umrl, je neka stara gospa omedlela, ker ji je dotični igralec dolžan za perilo in se je bala, da bi res ne umrl.

Tudi šport.
— Kakšna laž in nesmiel, ko trdijo ljudje v časopisih, da do-sože clovek s športom vitko il-nijo telesa. Jaz postajam z vsakim dnem debelejši, pa ven-dar že 20 let zbiram stare poš-tne znamke.

Ah...
Star vodnik je peljal mlade gosposide po planinah; pred nekim brezdomom se ustavi in pravi: "Tukaj je lansko leto skočila doli neka gosposidna." "Ah, ali iz melanholije?" "O ne," pravi mož, "iz Graza".

Nesporazum.
Zdravnik: — Ce imate zvečer mrzle noge, vzemite pred spa-njem vročo steklenico...
Bolnik: — Prav pravite, go-spod doktor, pred spanjem bi se mi steklenica kuhanega vina prav dobro prilegla.

Kako se pozna.
Kuharica: Glejte, kako se ta aeroplanica krasno dviga.
Sluga: Prvic se pravi aero-plan, a drugič je to reč moškega spola.
Kuharica: Kako se pa pozna na tako veliko daljavo, da je moškega spola?

Enakevradni.
— Minka, poglejte ravnokar prihaja dolgočasna gospa dok-torjeva. Recite ji, da me ni do-ma.
Dekla odide in se kmalu vrne:
— Vse je v redu, milostiva...
— No, kaj vam je rekla?
— Oh, hvala bogu!

Od peresa živi.
— Vi torej živite od peresa?
— Seveda.
— Pri katerem listu pa sode-lujete?
— Pri nobenem. Vsakih štiri-rtinajst dni pišem očetu pismo.

Eliza Ozarevaka:
Fantazija tapetnika Muha

— Tako torej, Vasilj Prokopč, s predvodom bo treba obiti tle dve steni in dva kota.
— Bomo že napravili.
— Koliko boš pa računal?
— A veš ti, kako obija Vasilj stene s predvodom? Potolče s kladivom in pogladi s palico, pa drži kakor pribito. Kar poskusi vtakniti roko med oboje in steno! Vidiš, takole dela on oboje. A drugi? Saj ni vredno govoriti.
— Dobro, torej koliko boš računal, Vasilj Prokopč?
— Povej vendar, koliko boš računal!
— Le pogled, kako delam. Vidiš, malo predvoda porabim, pa bo držalo, dokler bo hiša stala. Naj se tako pritiska mraz, v hišo ti ne pride. Takole dela Vasilj Prokopč.
— Poldrugi dan bo treba delati. Ivan dela samo na oko in Vaska Belajev tudi. Lepo je že, lepo, ne drži pa ne. Jaz pa delam tako, da drži vse večne čase.
— Koliko boš računal?
— To je vse tvoje predvodo? Saj bo komaj za en kot. Vse pojde v en kot. Le pogled, kako jaz obijam!
— Povej mi no vendar, Vasilj Prokopč, koliko boš računal za poldrugi dan.
— Torej preskrbi se predvoda in pazi, da ga ne bo premalo. To je bo za en kot. Se toliko ga pojde v drugi kot in za obe strani ga bo treba tudi precej. Vsa deset funtov ga še kupi. Bolje,

Juž Kosak:
RDEČE LISE

— "Nočeš povedati resnice, kaj? In vendar si toliko povedala, Lena, da ne vem, kam bi dal. Tvoj fant je živel že tri dni tam gori med zlatimi zvezdami. Z Jezuskom se je žogal. Pa ga bo tudi za to ogoščeval in se bo večno spominjal, od česar se je tako težko poslavljati. Ali mu bo do večno sijale očišče roke s svojo črno žalostjo v arcu? — Slišiš Lena, mati mojih otrok, povej mi, kaj naj počnem zdaj? Ti veš, da me nobena ne mara. Še enkrat bi se oženil, da bi imel še enega, še enega Lukca, kar drugače ne bom mogel umreti: Pa kaj trobežljam? Andrej Kosac živi v pasji bajti, nihče ga ne pogleda, tako je izobčen in zavrnjen, da si ljudje umijejo roke, kadar mu štejejo denar. Križ so naredili na vratih in morda me pobijejo kakor psa, ko ne bo kobilica več mogla stopiti na nogo. Lena, samo to mi razodeni, zakaj se je Andrej Kosac rodil?"

Mrla sapa se ga je molče ovijala in izasala poslednjo misel, da je sedel za pečko železni stroj, ki steguje svoje ogromne roke brez ušmilenja.

"Kako pa, Lena, bogataši, goljufi, krvosei, pljavke, morilci, ti hladni gospodje drznih čel, umazanih arc in s čisto drugimi možgani kot oni ubogi, ki smo zanje samo grez, po katerem hodijo, dirjamo pred njihovimi vozovi v četver uprejeni, kako se obnašajo tam gori v nebeškem kraljestvu? Kaj tudi med devetimi koraj angeljev vladajo nad nami ter predpisujejo svoje zakone, ojnke za neuko, razdijano ljudstvo? Ali vas je sprejel Lazar v svojo palačo, sezidano za tisti mraz in lakoto pod bogatinovimi vrati? Pa ne, da sedite vsi skupaj v veli in se obližujete, kadar jim nosijo angelci kompot na mizo? — Žalostno gledaš, Lena, bogve kako daleč si gledala? Pomisli, tvoj fant, Lena, je umrl na kompotu, sladkem in dobrem, kakršnega še vse življenje ni jedel. O prav na kompotu je umrl in nisem zinil besede za vse tisto zlobno obrekovanje, s katerim je psoval fanta in mene, tako nedolžna oba nad boleznijo njegovega sina. Strl bi naju tedaj, če bi mogel, a jaz sem molčal, ker sem videl več kakor krivdo. O Lena, en sam ni kriv, dobro vem. Ampak tisti, ki nas je pahnil v ta pekel. Če bi ga videla na postelji tu pri peči, koliko je trepleto to nedolžno bitje, bi stopila še enkrat na svet, da živi dvojno življenje za kazni, ker si ka rodila. Nihče mu ni privoščil tolažilne besede, ki je umrl, ker je bil otrok ljubezni in odpuščanja v svoji duši. Zabavaj mu je šel otroka, cirkus igrati, a je umrl. In kdaj mi odpusti svet, da sem igral tudi jaz cirkus, ko mi je otrok umrl? E Lena, usmiljenje in odpuščanje ubogega malčka je večje kakor vse blagajne celega sveta. — Najine zadnje poti nisi videla? Koliko bližje so pa mastnaki nebesnemu prestolu, katerim za debele cekine zvone na vse pretege? Še tam ga bodo odpravili!"

"Hm, hm, nič več. Kod te je poslal? Ze dobro, že dobro, sam grem pogledat, da ga najdem pravičnega boga in čudodelno usmiljenje, jasno pravičnost. Sam bo bom ustvaril. Za par dek jo zravnam. Vozil sem, vozil: ko pa sem vse zvedel, sem preobračal. Tako je zapisano, delaj po svoji vesti. Le pusti me zdaj samega, Lena!"

Boječemu dotikljaju hladne roke je odgovoril obupni smehljaj pripravljene na vse.

bo če ga kupiš več. Za poldrugi dan mi daš dva rublja, za praznik pa steklenico tistega, ki pogladi po grlu.
— Tapetnik Muha je začel prestati predvodo in obijati steno v kotu. Veselje ga je bilo gledati, kako mu gre delo izpod rok.
— Vasilj Prokopč, saj bi lahko med delom prepeval.
— To pa ne gre. K takemu delu ne spada petje. Pač bi pa lahko pripovedoval pravljice. Štiriindvajset jih znam in vsaka traja pol ure.
— Oj, Vasilj Prokopč, pripovedaj pravljice.
— Počakaj, da si prižgem pipo, potem bom pa pripovedoval.
— Tapetnik Muha tolče s kladivom, stari vozil predvoda se izgublja pod udarci v leseno steno in delo gre hitro od rok. V treh ali štirih urah bo vse končano, samo da mu ne zmanjka predvoda. Kar odloži kladivo, rekoč:
— Domov skočim, da se napijem čaja, ta čas pa prineso predvoda.
— Predvodo smo dobili, toda Muha se ni vrnil. Proti večeru je prišel povedat, da pride jutraj na vse zgodaj.
— Morda vas bom motil Razbijal bom.
— Nič ne de. Saj vstanemo pred solničnim vzhodom.
— Jutraj je res prišel, malo je potokel in zopet je odšel, češ, da pride drugo jutro. Prišel je, potokel je s kladivom in znova odšel. Potem ga dva dni ni bilo blizu. Slednjic je vendarle končal in sicer zelo temeljito.

— No dobro si napravil. Jutraj si — tu imaš denar.
— Pa na steklenico za praznik ne pozabi!
— Kar pridi po njo.
— Prišel je, izpraznil steklenico do dna in postal še bolj zgovoren.
— Da! Tudi jaz sem dobro živel. In še kako dobro! Služil sem v Petrogradu za kočijaža. 50 rubljev sem dobival poleg hrane. Cim sem pa dobil plačo, sem jo mahnil k tovarišu, ki je tudi dobival 50, in hajdi v krčmo. In nisva zapustila krčme, dokler nisva vsega pogrnala po grlu. Taki smo bili kočijaži. Saj me je pa tudi gospod visoko cenil. Lahko sem še tako pil, kočija je bila vedno lepo osnažena. Padel nisem nikoli, pa naj sem bil še tako pijan. A da bi me od zganja bolela glava, to mi niti na misel ni prišlo. Samo enkrat me je bolela, ko me je brcnil konj. Takrat me je pa pošteno bolela. Mislim, da o slepm. Dva tedna nisem mogel gledati. Toda je to minilo, oslepel nisem. Samo tale bula mi je ostala viditi, tu na glavi. Le potipaj jo. Ta mi ostane vse življenje.
— Kaj pa počno tvoje hčere, Vasilj Prokopč?
— Še poznati jih nočem. Cim mi je umrla žena, so me zapustile in me prisilile, da sem se drugič oženil. Ali misliš, da je to v mojih letih igrača?
— No, pa res ni tako hudo. Imaš vsaj dobro gospodinjino in še otročičke povrh. Koliko si star?
— Dvainsedemdeset. Moški, ki je dobro rejen, lahko plodi

Divje so žarele oči sredi razbitega obraza in sklep ubijanja ga je gnal na najhujšo pot. Ze so krvavele noge na trnjevih tleh.

Nevihita, ki je lila vso noč, ni splahnila njegovih mial, iz sanj ga je zdrnila šele zora s svojo biserno svetlobo. Ko je stopil na prag, se je spomnil, da je snoči pustila vrata odprta za seboj. Ni se ozrl več nazaj.

Kobilica je strepetala, v slutnjah je drhtela po vsem telesu, in stresala je glavo pod komatom.

"Bojiš se, bojiš, revica, nič ne de, bolje bo zate." Ubogljivo se je potolažila, a ga neverjetno pogledovala in se čudila njegovi hitrosti in resnosti. Hitreje in odločneje je stopala, čeprav so nozdri trepetale.
— "Pazi na otroka, Andrej; čaka, še tole po pravim." Smukal se je sosed okrog voza, čebjal in stiskal roke. Andrej je pogledal. Zarela so jasna lica, arce je iskalo v dalji mesto, kjer se bosta kakor škrljanka, pljana svetlobe in lepote izgubila. Pred njima pa je sedel mračni mož, ki ni dvignil oči s ceste, ni odgovarjal, še molk mu je bil pregrozen. Vajeti ni spustil, boječ se, da bi premislila kobilica to strahno pot in se uprla. Divje je gonil ves stisnjen in sključen, zapirajoč oči pred vsako bilko življenja. Solnce je risalo dolgo senco, ki vsako minuto leže globlje v zemljo.

"Tam pod klancem!" Ze prejšnji večer je premislil. "Tam, kjer se pot prevlači in od napečnosti pada na obe strani v tiste globoke drage. Ni rešitve."

Pod klancem se je oglasilo srce, da ga je čula kobilica in se nemirno ustavila. Toda roka gospodarjeva je bila trda in neusmiljena. Na vrhu so ji pričele oklevati noge. Vse je slutila in zona je obšla žival. Z vso silo se je upirala, oznojena, strmeča z zabodenim pogledom v prepad. On pa je vlekel in črtal njeno smer vse bolj neizprosno.

Zamislal je Andrej in poslednji potegnili. Kdo pozna ime in obličje duha, ki je tisti hip oživel v ledenem arcu čudodelno besedo: očka, kako je lepo! Kje ji sila sorodna, da bi zblaznela v človeku taka ljubezen, kakor je zmlela Andreja, da se je kot plamen dvignil sredi voza in se je vrgla kobilica pred njim na zadnje noge kakor nasajena. Stal je strašen in pot mu je lil čez obraz; celo koleso so trepetala. Klobuk je padel na tla in razoglavega je oblikovalo solnce in odživljalo zemljo v njegovih očeh. Skočil je z voza, pogladil kobilici blodne oči in za dlanjo se je poznala krvava sled. Kobilica je pritisnila svoj trepetajoči vrat na njegove prsi, oči pa je še vedno zapirala pred grozo, ki jo je gledala v globinah. Andrejeva roka jo je pomirila in stari korak je potrkaval zopet po beli cesti. Zulji na rokah so se razpočili in svetla lisa je žarela v čudni gloriji človeka, rojenega iz najbolj ponižanega in izkušanega z besedo v svojem arcu, ki vodi narode in ljudstva, drvi svetove v večnosti, ki nima imena ne lastnosti, besedo, postalo meso v najčistejših in najbolj ubogih dušah.

Andrej pa ni vedel, kaj se je zgodilo z njim. Z očmi je iskal zaman odgovora; tako koprneče so zrl predse, kakor je Lukek nekoč iskal gospoda z zlato pipo. Kar je bilo, je umrlo in umrl je sredi široke ceste tudi on. Srce se je odprlo na stelaž in privrela je vanj reka neizmerno bolečine in radosti vsega stvarstva krogi njega, se zgostila, kakor pečke v solnčni roži, sredi katere je gorela velika rdeča lisa, prižgana od nevidne Lukeve roke iz onega sveta.

(Konec.)

PROSVETA

otroke do petinsedemdesetega leta. Saj imam z drugo ženo že tri in enega še janičim. Tako bodo stiri. In misliš, da je malenkost napolniti štiri kljuke?

— Vasilj Prokopč, kaj pa pravljica. Saj si obljubil, da jo boš pripovedoval.
— Jo pa bom. Toda najprej bi ti rad povedal nekaj o sebi. Kako sem se vračal iz Petrograda. V Ugzendu smo čakali na parnik. Saj veš, da je treba tam dolgo sedeti. In ko sem se slučajno odkril, me je vprašala neka babnica:

— Kaj pa imaš na glavi? Odkod tako velika bula?

Nu, kaj bi si mislil. Kmalu sem imel pripravljen odgovor. Daj, da ti povem. Toda, če boš to reč natilnil, pazi, da bo vse tako, kakor boš slišal iz mojih ust.

Služil sem pri upravitelju veleposestva za kočijaža. Upravitelj je imel hčerko. Roditelja sta kmalu opazila, da s hčerko čisto kramljava. Ona mi je podarila uro, sebi je pa kupila drugo, do pličice enako moji. In ti dve uri sta kazali do sekunde enako. Če mi je dejala: "Ob tej in tej uri pridi," sem bil vedno točen v njeni sobi. Roditelja sta zavohala, kaj se godi v hiši, in spodila sta me. Tako sem zasel med postopke Kronstadta. Toda ljubica mi je redno pošiljala denar. Kar je zbolela in mi sporočila:

— Ob tej in tej uri pojde mama po duhovnika, da se izpovem. Pazi, da ne zamudiš prilike.

Gledal sem na svojo uro in čim se je mama odpeljala z izvoščkom, sem odhitel po stopnicah hki ljubici. Ležala je pod svetlimi podobami težko bolna. Komaj sva malo pokramljala, se je mati z duhovnikom vrnila. "Kam naj se skrijem?" — sem vprašal ves prestrašen. V sobi je stal velik kovčeg. "Kar v tale kovčeg vlezi," — je dejala. Komaj je zlezla s postelje, odprla je kovčeg in ko sem zlezal vanj, ga je zaklenila in vzel ključ k sebi. V tem je pa že prišla mamica z duhovnikom. Slišal sem dobro, kako jo je hčerka vprašala:

— Mamica, tale kovčeg je po babici?

— Po babici, dušica, po babici.

— In babica ga je zapustila meni.

— Da, tebi, dušica.

— Torej vidiš, čim umrem, položim ta kovčeg z menoj v grob. Slišal sem ta pogovor in mislil, da se hčerka šali. Inu, šala gori ali doli, toda čez nekaj minut je res umrla. Položili so jo v krsto in odnesli na mrtvaški voz, mene pa na cizo. Med potjo sem slišal, kako so se ljudje pogovarjali:

— Lepo krsto ima.

— Čemu pa peljejo za njo ta kovčeg?

— To je bila njena zadnja volja. Najbrž ima v njem dragocenosti.

— Aha, da bi jih nihče ne podeloval.

Razmišljal sem, ali naj zakričim ali ne. Pa nisem zakričal. Ljubezen ni špinača, kar tako je ne spraviš iz grla. In tako so naju spustili v grob, najprej hjo, potem pa še mene.

Ležal sem v grobni tišini in razmišljal, kaj bo.

Kar zaslilim korake, razbijanje in stopicanje okrog groba. V zemlji se namreč vse dobro ališ. In že so začeli odkopavati grob. Začul sem govor:

— Torej kako? Ali ga naj razkoljem z vrha?

— Ne, potakaj! Morda se v njem dragocenosti, ki bi jih razbil. Ali bi se ne dal odpreti od strani?

— Beži no! Kar mahni po njem od zgoraj!

In tako je kresnil po njem s sekuro naravnost po moji glavi. Vstal sem in zarjul. Seveda so takoj zbežali, jaz pa za njimi.

V šoli.

— Zakaj prihajaš tako pozno, Janezek?

— Papa me je potreboval doma.

— Kaj nisi mogel najti niko-gar, ki bi te nadomestoval?

— Ne, gospod učitelj.

— Kako to, da ne?

— Papa me je baš ščakal.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Sept. 30-28) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo ravnokarno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega aslova, pišite nam dopisnico in avedite stari in novi naslov.

Nasi zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 n za pol leta pa \$3.00. Član S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za eto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero a leto \$7.50, pol leta \$3.75, za lane \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta 4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Član doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo eto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravišтво "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POJASNILO DRUŠTVENIM
TJAIKIKOM IN POŠILJATE-
LJEM RAZNIH NAZANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakoršnakoli naznanila in zavhale o smrti, tedaj vselej povejte v pismu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osečne zavhale in imena pomenznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za raznih imen in drugih stvari, je člana. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove la važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga išče, ženitveno ponudbo, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bo dote zanj plačali. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upraviščno lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Godina, upravitelj.

STE LI VEDNO SLABE
VOLJE?

Ako ste slabe volje, tedaj poskusite

TRINERJEVO
GRENKO VINO

ki vas popolnoma prevred. Kremzavost se spremeni v naméh, vi se bode te počutili novega moža. Ta zanesljiva želodčna tonika odpravi neprebavnost, slab apetit, zaprtico in glavobol. V vseh lekarnah. Pišite po brezplačni vzorec na Jos. Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., in priložite 10c za poštno troške.

BREZPLAČNI VZOREC KUPON.

Ime _____
Ulica _____
Mesto, država _____

NA PRODAJ JE — oprava

stalaže, omare, mize itd., za trgovino z oblekami, skoro nova mahogany izdelana. Se mora prodati takoj. 5936 W. Roosevelt Rd. Tel. Columbus 5835, Chicago, Ill. (Adv.)

Počuti se slabo in je izčrpan?

"Bil sem zelo slab in izčrpan preden sem našel Jos. Triner Nuga-Tone," pravi Mr. H. H. Fisher, Dillon, Kansas. "Porabil sem vedno steklenico Nuga-Tone, in sedaj sem popolnoma zdravčen človek."

To je splošno poročilo seb, ki so uporabljali Nuga-Tone. Ono je izoblikovano v vrnilo moč le milijonim mladem in stari, Nuga-Tone povrne tek do jedi, pomaga pri vsaki, odpravi omotico, glavobol ter ledvinske in mehurne nesrednosti v par dneh. Glej Nervine živce in povrno telo celostno obnovi. Pokušajte Nuga-Tone. Ono vas bo dalo in dalo novo življenje vašim organom. Kupite lahko Nuga-Tone v lekarni, in vam ne pomaga, se vam denar povrne.

ZNIŽANA CENA KNJIG
KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENC — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane\$3.00
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo\$1.00
ZAKON BIOGENEZIJE — tomlači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro75c
PATER MALAVENTURA — V KABARETU — zanimiva povest iz življenja ameriških frančikanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami75c
ZAJEDALCI — resnična povest in prava ilustracija dolej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki75c
JIMMIE HIGGINS — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek60c
ZAPISNIK S. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo15c
"HERETICA" — drama v treh dejanjih s prologom in epilgom — mehko vezana, stane samo10c
"INFORMATOR" — knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člana — stane samo10c
Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.00.

Pišite poje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

KALIFORNJSKO
GROZDJE

PRIHAJA SEDAJ V CHICAGO
RAZNIH VRST DOBRE KAKOVOSTI
CENA JE SEDAJ NIŽJA, KOT BO POZNEJE V JESENI
VSE VRSTE GROZDJA SE DOBI NA

SLEDEČIH PROSTORIH

SANTA FE TRACKS 21ST & ARCHER AVE.
CHICAGO & NO. WESTERN R. R., CLINTON & KINZIE
ROCK ISLAND TRACKS TAYLOR & CLARK ST.
PRODUCE TERMINAL 27TH ST. & ASHLAND AVE.
CHICAGO

Direktne tovarne cene so jamčene na vse kraje za kupec izven mesta.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE.
ALI STE NAROČENI NANJ?

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitruce, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTМЕНA POJASNILA